

PHILOLOGIA MEDIANA

University of Niš
Faculty of Philosophy

PHILOLOGIA MEDIANA

year VII Vol. 7.

Niš 2015.

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

PHILOLOGIA MEDIANA

година VII број 7.

Ниш 2015.

PHILOGOGIA MEDIANA

Journal of Philological Studies
Faculty of Philosophy, University of Niš

Editorial Board

GORAN MAKSIMOVIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)
SVETISLAV KOSTIĆ (Charles University in Prague, Faculty of Philosophy)
IVAN ČAROTA (Belarusian State University, Faculty of Philology)
MARKO JESENŠEK (University of Maribor, Faculty of Philosophy)
SLOBODANKA VLADIV GLOVER (Monash University, Faculty of Arts)
DUBRAVKA POPOVIĆ SRDANOVIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)
SNEŽANA MILOSAVLJEVIĆ MILIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)
NATALIJA NIAGALOVA (Veliko Trnovo University St. Cyril and Methodius,
Faculty of Philology)
SELENA STANKOVIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)
BOBAN ARSENIJEVIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)
MIHAILO ANTOVIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)
JOVAN PEJČIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)

Editor-in-Chief

IRENA ARSIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)

Secretary

JELENA JOVANOVIĆ (University of Niš, Faculty of Philosophy)

philologiamediana@filfak.ni.ac.rs
www.filfak.ni.ac.rs

PHILOLOGIA MEDIANA

Часопис за филолошке науке
Филозофског факултета Универзитета у Нишу

Уредништво

ГОРАН МАКСИМОВИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)
СВЕТИСЛАВ КОСТИЋ (Univerzita Karlova v Praze, Filozoficka fakulta)
ИВАН ЧАРОТА (Белорусский государственный Университет,
Филологический факультет)
МАРКО ЈЕСЕНШЕК (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta)
ДУБРАВКА ПОПОВИЋ СРДАНОВИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)
СЛОБОДАНКА ВЛАДИВ ГЛОВЕР (Monash University, Faculty of Arts)
СНЕЖАНА МИЛОСАВЉЕВИЋ МИЛИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)
НАТАЛИЈА НИАГАЛОВА (Великотърновски университет Св. св. Кирил и Методий,
Филологически факултет)
СЕЛЕНА СТАНКОВИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)
БОБАН АРСЕНИЈЕВИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)
МИХАИЛО АНТОВИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)
ЈОВАН ПЕЈЧИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)

Главни уредник

ИРЕНА АРСИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)

Секретар

ЈЕЛЕНА ЈОВАНОВИЋ (Универзитет у Нишу, Филозофски факултет)

philologiamediana@filfak.ni.ac.rs
www.filfak.ni.ac.rs

САДРЖАЈ / CONTENTS

СТУДИЈЕ И ОГЛЕДИ / STUDIES AND ESSAYS

- Душан М. Иванић (Београд)
ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА (Ка одређењу једне прозне врсте)
Summary: A LIFE STORY (Towards the determination of a fiction type) 15
- Милош М. Ковачевић (Београд, Крагујевац)
О ИЗРАЗУ „НЕКИ ДАН“ И БЛИСКОЗНАЧНИМ СИНТАГМАМА
Summary: ON THE IDIOMATIC EXPRESSION *SOME DAY* AND SIMILAR
PHRASES 25
- Радослав Љ. Ераковић (Нови Сад)
НЕГАТИВНИ ЈУНАК У ЖАЛОСТНИМ ПОЗОРЈИМА ЈОВАНА
СТЕРИЈЕ ПОПОВИЋА
Summary: NEGATIVE HEROES IN HISTORICAL PLAYS OF JOVAN
STERIJA PEROVIĆ 37
- Драгана Б. Вукићевић (Београд)
ДЕМОН У ДЕЛУ, ДЕМОН У СВЕТУ И ДЕМОН У УМЕТНИКУ—
ПОВОДОМ ШЕЗДЕСЕТ ГОДИНА ОД ОБЈАВЉИВАЊА
ПРОКЛЕТЕ АВЛИЈЕ
Summary: DEMON IN TEXT AND DEMON IN ARTIST – THE 60th
ANNIVERSARY OF THE PUBLICATION OF *DEVIL'S YARD* 49
- Виолета З. Стојичић (Ниш)
ВРЕДНОСНИ СУДОВИ У ПРОЗИ ИВЕ АНДРИЋА ПРЕМА ТЕОРИЈИ
ВРЕДНОВАЊА СИСТЕМСКО-ФУНКЦИОНАЛНЕ ЛИНГВИСТИКЕ
Summary: JUDGMENT IN IVO ANDRIĆ'S PROSE ACCORDING TO
APPRAISAL THEORY IN SYSTEMIC FUNCTIONAL LINGUISTICS 61
- Васил С. Дрвошанов (Скопље)
КОН СЕМАНТИКАТА НА ЛЕКСЕМАТА *ФОРТУНА* ВО
МАКЕДОНСКИТЕ ГОВОРИ
Summary: ON THE SEMANTICS OF LEXEME *FORTUNA (STORM)*
IN MACEDONIAN DIALECTS 79
- Milena M. Kostić (Niš)
VANVREMENOST ŠEKSPIROVOG MAKIJAVELISTE RIČARDA III
Summary: TIMELESSNESS OF SHAKESPEARE'S RICHARD III 91
- Биљана Р. Влашковић Илић (Крагујевац)
ШЕКСПИР КАО ГЛОБАЛНИ ФЕНОМЕН У ДОКУМЕНТАРНОМ
ФИЛМУ *ЦЕЗАР МОРА ДА УМРЕ*
Summary: SHAKESPEARE AS A GLOBAL PHENOMENON IN THE
DOCUMENTARY *CAESAR MUST DIE* 103

Nermin S. Vučelj (Niš) DIDRO O PRIRODI PESNIČKOG JEZIKA Résumé : DIDEROT SUR LA NATURE DE LA LANGUE POÉTIQUE	115
Dejan D. Milutinović (Niš) POLICIJSKE PROCEDURE ILI DETEKTIVIKA NARAVI Summary: POLICE PROCEDURES OR DETECTIVE GENRE OF DISPOSITION	129
Љиљана С. Костић (Крагујевац) КОЧИНА КРАЈИНА – ИСТОРИЈСКИ РОМАН ВЛАДАНА ЂОРЂЕВИЋА Summary: КОЋИНА КРАЈИНА– VLADAN DJORDJEVIC'S HISTORICAL NOVEL	145
Ивана Ј. Петковић (Ниш) СРЕМЧЕВ И ГОЛУБОВИЋЕВ КАЛЧА, СЛИКА МЕНТАЛИТЕТА НИШЛИЈЕ Summary: SREMAC'S AND GOLUBOVIĆ'S KALČA, A PORTRAIT OF THE MENTALITY OF CITIZENS OF NIŠ	161
Александар С. Пејчић (Београд) УЛОГА У „СВЕТУ“, „СВЕТ“ У УЛОЗИ – ГРАЂАНСКЕ ДРАМЕ БРАНИСЛАВА НУШИЋА Summary: THE ROLE IN THE „WORLD“, THE „WORLD“ IN THE ROLE – BRANISLAV NUSIC'S CIVIC PLAYS	177
Јелена В. Вуловић (Ниш) ГРАНИЧНА УОКВИРАВАЊА У РОМАНУ МАЈЧИНА СУЛТАНИЈА СВЕТОЗАРА ЋОРОВИЋА Summary: FRAMMING BORDERS IN MAJČINA SULTANIJA BY SVETOZAR ĆOROVIĆ	193
Амела А. Паучинац (Крагујевац) „ДЈЕЛИДБА“ СКЕНДЕРА КУЛЕНОВИЋА (УПОРЕДНА АНАЛИЗА ПРВОБИТНЕ И ПОТОЊЕ ВЕРЗИЈЕ) Summary: „DJELIDBA“ BY SKENDER KULENOVIĆ (THE CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE FIRST AND LAST VERSION)	209
Данијела С. Вујисић (Београд) ПИТАЊА АЛТЕРИТЕТА У РОМАНИМА СЛОБОДАНА СЕЛЕНИЋА Summary: QUESTIONS OF OTHERNESS IN THE NOVELS OF SLOBODAN SELENIC	223
Јелена М. Журић (Београд) „САМООБНАЖУЈУЋЕ ПРИПОВЕДАЊЕ“ И ЉУБАВНА ТЕМАТИКА У РОМАНИМА ПУСТОЛОВИНА ПО МЕРИ И ОДА МАЊЕМ ЗЛУ ВОЈЕ ЧОЛАНОВИЋА Summary: “SELF-UNCOVERING NARRATION” AND LOVE ISSUES IN THE NOVELS PUSTOLOVINA PO MERI AND ODA MANJEM ZLU BY VOJA ĆOLANOVIĆ	237

Снежана С. Башчаревић (Косовска Митровица) АУТОПОЕТИЧКЕ НАЗНАКЕ ПЕТРА ПАЈИЋА Summary: AUTOPOETIC SIGNS OF PETAR PAJIĆ	251
Наташа Р. Тучев (Ниш) ОД РЕФЛЕКТОРА ДО ПЕРЦЕПТИВНОГ ЈУНАКА: МАРЛООВ ЛИК У РОМАНУ <i>СРЦЕ ТАМЕ</i> Summary: FROM A REFLECTOR TO A PERCEPTIVE HERO: MARLOW'S CHARACTER IN <i>HEART OF DARKNESS</i>	265
Светлана Д. Младеновић (Београд) УМЕТНИЧКИ ПРОСТОР У РОМАНУ <i>ДОК ЛЕЖАХ НА САМРТИ</i> Summary: ARTISTIC SPACE IN <i>AS I LAY DYING</i>	279
Мирјана Д. Бојанић Ћирковић (Ниш) ПРОБЛЕМ ЕВРОПЕИЗАЦИЈЕ У РОМАНИМА <i>СВЕТ КОЈИ НЕСТАЈЕ</i> <i>ЧИНУЕ АЧЕБЕА И ПРИЧА МОГ СИНА</i> НАДИН ГОРДИМЕР Summary: PROBLEM OF THE EUROPEANIZATION IN THE NOVELS <i>THINGS FALL APART</i> BY CHINUA ACHEBE AND <i>MY SON'S STORY</i> BY NADINE GORDIMER	293
Велимир М. Илић (Ниш) ПОСТУПАК АДАПТАЦИЈЕ У ПРЕВОЂЕЊУ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ НА ПРИМЕРУ РУСКИХ ПРЕВОДА <i>АЛИСЕ У ЗЕМЉИ ЧУДА</i> ЛУИСА КЕРОЛА Резюме: ПРИЕМ АДАПТАЦИИ В ПЕРЕВОДЕ ЛИТЕРАТУРЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ НА ПРИМЕРАХ ПЕРЕВОДОВ <i>АЛИСЫ В СТРАНЕ ЧУДЕС</i> ЛЬЮИСА КЭРРОЛЛА НА РУССКИЙ ЯЗЫК	309
Јелена М. Јосијевић (Крагујевац) МОДЕЛИ ПЕРИФРАСТИЧКОГ СУПЕРЛАТИВА У СРПСКОМ КЊИЖЕВНОМ ЈЕЗИКУ Summary: PERIPHRASTIC SUPERLATIVE MODELS IN STANDARD SERBIAN LANGUAGE	319

ИСТРАЖИВАЊА / RESEARCH

Ирена П. Арсић (Ниш) ЋИРИЛИЦА У ДУБРОВНИКУ XIX ВЕКА Summary: CYRILLIC IN THE 19 th CENTURY DUBROVNIK	335
Дејан Д. Антић (Ниш), Нинослав Станојловић (Јагодина) ОСЛОБОЂЕЊЕ ВРАЊА 1878. ГОДИНЕ У СЕЋАЊИМА АЛЕКСЕ ЂОРЂЕВИЋА Summary: LIBERATION OF THE CITY OF VRANJE DURING 1878. IN ALEKSA DJORDJEVIC'S RECOLLECTION	353

Славица О. Гароња-Радованац (Крагујевац) ЛЕПОСАВА МИЈУШКОВИЋ – ЖИВОТ И РАД (<i>Нови подаци</i>) Summary: LIFE AND TIMES OF LEPOSAVA MIJUŠKOVIC – NEW DATA	367
Александра П. Бјелић (Београд) ФОЛКЛОРНИ МОТИВ ВАМПИРА У СРПСКОЈ ДРАМИ XIX И XX ВЕКА Summary: THE FOLKLORE MOTIF OF VAMPIRE IN THE 19 th AND 20 th CENTURY SERBIAN PLAYS	387
Nataša V. Glišić ISLAM U DELU V. S. NAJPOLA Summary: ISLAM IN THE OEUVRE OF V. S. NAIPAUL	407
Станислав Р. Станковић (Београд), Жарко С. Бошњаковић (Нови Сад) АНАЛИЗА ДИЈАЛЕКАТСКОГА ТЕКСТА (На примеру говора Скопске Црне Горе) Summary: ANALYSIS OF A DIALECT TEXT (exemplified in the vernacular of the Skopska Crna Gora)	417
Дејан С. Марковић (Ниш) СИСТЕМ КОМПЈУТЕРСКОГ ЖАРГОНА И ПАРАДИГМАТСКИ ОДНОС ЊЕГОВИХ ЈЕДИНИЦА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ Резюме: СИСТЕМА КОМПЬЮТЕРНОГО ЖАРГОНА И ПАРАДИГМАТИЧЕСКОЕ ОТНОШЕНИЕ ЕЕ ЕДИНИЦ В РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	439
Марина С. Јањић (Ниш) НЕУРОЕДУКАЦИЈА У НАСТАВИ ФОНЕТИКЕ: СЛОГ НА МАПИ УМА Summary: NEUROEDUCATION IN TEACHING PHONETICS: SYLLABLE ON THE MIND MAPS	449
Nataša V. Ignjatović (Niš) TRAVAILLER LA COMPÉTENCE INTERCULTURELLE EN COURS DE FLE Резиме: ИНТЕРКУЛТУРАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА НА ЧАСУ ФРАНЦУСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА	463

ПРИЛОЗИ И ГРАЂА / CONTRIBUTIONS AND ORIGINAL MATERIAL

Горан М. Максимовић (Ниш) НЕОБЈАВЉЕНО ПИСМО ЛАЗАРА ТОМАНОВИЋА УПУЋЕНО ИЗ КОТОРА СВЕТОЗАРУ МИЛЕТИЋУ У НОВИ САД У АПРИЛУ 1876. ГОДИНЕ Summary: UNPUBLISHED LETTERS BY LAZAR TOMANOVIĆ SENT FROM KOTOR TO SVETOZAR MILETIĆ IN NOVI SAD IN APRIL 1876	477
--	-----

Снежана М. Милосављевић Милић (Ниш) ЈЕЛЕНА ДИМИТРИЈЕВИЋ – БИОБИБЛИОГРАФСКА ОДРЕДНИЦА Summary: JELENA DIMITRIJEVIĆ – BIBLIOGRAPHIC REFERENCE	485
Софија Д. Божић (Београд) НАУЧНИК И ДИПЛОМАТА: ИЗ ИТАЛИЈАНСКИХ ДАНА МИЛАНА РЕШЕТАРА И МИЛАНА РАКИЋА (1932–1933) Summary: SCIENTIST AND DIPLOMAT: FROM THE ITALIAN DAYS OF MILAN REŠETAR AND MILAN RAKIĆ (1932–1933)	493
Биљана Ч. Ђирић (Ниш) РУКОПИС КОМЕДИЈЕ <i>РОМАНТИЧИЗАМ</i> ДУМ ИВАНА СТОЈАНОВИЋА Summary: MANUSCRIPT OF COMEDY <i>ROMANTIČIZAM</i> BY DUM IVAN STOJANOVIĆ	499
Aleksandar B. Petrović, Jelena Lj. Avrilović, Marija P. Đorđević, Ana M. Kerković, Emilija Lj. Nikolić, Anđela A. Stošić (Niš) GLOSSARY OF THE LATE 19 th CENTURY NIŠ DIALECT IN THE LITERARY WORKS OF STEVAN SREMAC Rezime: LEKSIKON GOVORA NIŠA S KRAJA XIX VEKA U DELIMA STEVANA SREMAC	515

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

Мирјана Д. Бојанић Ђирковић (Ниш) ТАЈНА СТВАРАЛАЧКОГ ПРОЦЕСА И СИНТЕЗА ТЕОРИЈСКИХ ПОСТАВКИ АКАДЕМСКОГ ПРОФЕСИОНАЛЦА / THE SECRET OF CREATIVE PROCESS AND SYNTHESIS OF THEORETICAL FRAMEWORKS OF ACADEMIC PROFESSIONAL (Умберто Еко, <i>Исповести младог романописца</i> , превод Лазара Маџуре, Службени гласник, Београд, 2013)	547
Ненад Ђ. Благојевић (Ниш) МЕЂУСЛОВЕНСКА САРАДЊА НА ПРИМЕРУ ИСТРАЖИВАЊА ФОЛКЛОРА (<i>Традиционална култура</i> , научни алманах, Государственный центр русского фольклора, 4/2013 (52), 191 стр)	552
Ирена П. Арсић (Ниш) НОВА ИСТОРИЈА СТАРЕ ДУБРОВАЧКЕ КЊИЖЕВНОСТИ / NEW HISTORY OF OLD LITERATURE FROM DUBROVNIK (Злата Бојовић, <i>Историја дубровачке књижевности</i> , СКЗ, коло CVI, књ. 711, Београд 2014)	557
Снежана М. Милосављевић Милић (Ниш) ИНОВАТИВНА РЕИНТЕРПРЕТАЦИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ТРАДИЦИЈЕ / INNOVATIVE INTERPRETATION OF SERBIAN LITERARY TRADITION (Горан Максимовић, <i>Казивање града и други огледи</i> , Ниш, Филозофски факултет, 2014)	561

Мирјана Д. Бојанић Тирковић (Ниш) НА МЕЈДАНУ СРПСКОГ РЕАЛИЗМА: ОГЛЕДАВАЊА СА ТЕОРИЈОМ, ИСТОРИЈОМ И КЊИЖЕВНОМ КРИТИКОМ / ON THE BATTLGROUNDOF SERBIAN REALISM: ESSAYS ON THEORY, HISTORY, AND LITERARY CRITICISM (Драгана Вукићевић, Снежана Милосављевић Милић, <i>Огледавања – Лаза Лазаревић и Симо Матавуљ</i> , Филозофски факултет, Ниш, 2014)	567
Милена М. Станковић (Ниш) ЕЛИКСИР МАКЕДОНСКЕ ЉУБАВНЕ ЛИРИКЕ / ELIXIR OF MACEDONIAN LOVE LYRICS (Антологија македонске љубавне лирике, <i>Од чежње до ероса</i> , приредили Весна Мојсова Чепишевска и Иван Антоновски, превод и препев Данијела Костадиновић, Нишки културни центар, Ниш, 2014)	573

ЕЛИКСИР МАКЕДОНСКЕ ЉУБАВНЕ ЛИРИКЕ

(Антологија македонске љубавне лирике, *Од чежње до ероса*, приредили Весна Мојсова Чепишевска и Иван Антоновски, превод и препев Данијела Костадиновић, Нишки културни центар, Ниш, 2014)

Српском читалаштву представљамо тематску антологију македонске лирике, *Од чежње до ероса*, коју су приредили Весна Мојсова Чепишевска и Иван Антоновски, а на српски језик превела и препевала Данијела Костадиновић. Овај еликсир македонске љубавне лирике чине предговор приређивача „Само у љубави и с љубављу више добијамо него што губимо“, песнички корпус, као и био-библиографске референце о ауторима. Антологијски избор од 213 лирских уздаха 215 македонских песника, приређивачи су поделили у четири циклуса: „Долазак љубави“, „Два свода“, „Закасна тужбалица“ и „Стаклена романса“. Према јасној намери приређивача, ови циклуси се развијају онако како се отприлике развија и сам чин љубави – од чежње, снова, визије идеалне драге/драгог, до трена када су вољени сједињени љубављу која свој врхунац досеже у еротским и страственим уздасима у којима су два бића и духовно и телесно најтешње повезана. Између њих уметнут је циклус о жаљењу за изгубљеним драгим/драгом.

Како је, према речима самих приређивача, „при састављању главни критеријум била уметничка вредност љубавних стихова“ (8), пред нама се налази споменар најфинијих лирских уздаха. Српској публици попуњен је антологијски избор који је успео да каже нешто ново, будући да ова антологија представља и тематско препрочитавање и превредновање савремене македонске поезије. То се пре свега односи на чињеницу да у антологију нису ушли само аутори који су одавно део канона македонског песништва, него и аутори који се још увек боре за своје место на македонском књижевном небу, као и аутори који су до сада били заборављени или нису довољно вредновани, а без чијих стихова се, према приређивачким критеријумима, не би могла замислити права антологија македонског љубавног песништва.

У антологији су се нашли македонски песници свих генерација - и традиционалисти, и модернисти и постмодернисти, као и они који у време постмодернизма стварају нови реализам, почевши од аутора чија су се издања појављивала у четрдесетим и педесетим годинама прошлог века,

па све до аутора који су рођени у деветој деценији прошлог столећа. Овакав антологијски избор представља приказ развоја македонског љубавног песништва, почевши од оног који је настајао под утицајем фолклорног поетичког писма, до овога који настаје данас, индивидуалистичког и без икаквих препрека у изразу или исказивању интимних и еротских осећања. Овакав избор приређивача може се доживети и као приказ развоја саме македонске савремене поезије, настале у периоду од завршетка Другог светског рата до данас, а који је другачији у односу на оно што је досад рађено.

Ако се све ово узме у обзир, јасно је колику вредност за српски читалачки круг представља ова антологија објављена само на српском језику! Према речима самих приређивача, ова антологија штампана је с намером да се српском рецепцијском кругу представи најфинији избор македонског љубавног писма. У тесној вези са оваквом интенцијом, стоји и форма превода и препева у којој је публици и презентована антологија. Рафинираним и ослобођеним изразом, на српско читалачко поднебље пренесен је лирски сензибилитет, колективни идентитет и уметничка префињеност македонских песника.

Љубавна магија македонских песника започиње лутањем кроз плавичасте пределе снова, немирна је од снажне жудње и надахнута појавом идеалне драге/драгог. Македонски песник из далека снева о вољеном бићу, он сагорева у снажној пожуди, жели страшно и чулно, али истовремено воли тако нежно, чисто и искрено, готово свечастички... (Славко Јаневски, „Плесачица на длану“) Жена је у сновима македонских лиричара распета између стварног и доживљеног, реалног и имагинарног. Некад је чулна, помамна, доживљена телесно и еротски... Визуелна је, источњачки дивља и неукротива, сликана сензуалним бојама, мистичним звуковима и еротичним додирима. Њена црна кожа има укус црне маслине и јечи као древни звук афричке там-там музике... Болестан и саблазнут од црних магија њене пути, лирски субјекат пада у ноћ њеног црног тела као афричко сунце у бесни крвоток океана (Ацо Шопов, „У сну црне жене“). С друге стране, у визији македонских песника жена се јавља као идеја, сублимирана је и спиритуализована, долази као апстракција елемента. Сликана је кроз патетику и помпу, у песнички свет улази театрално, кроз прејаку боју и силан прасак (Атанас Вангелов, „Идила са балконом, сунцем и женом“). Жена постаје виша потенција, праизвор песничке мушкости и Логос његовог живљења! Она је есенција живота, тајна и вечито трагање за Истином, израз је савршенства онолико колико је мистерија и трагање (Георги Сталев, „Тајна“). Симбол је човекове потребе за смислом, за вечитим наслућивањем у тмини непознатог... Онда када се раздани она се распрсне и нестане, а са њом згасне и сам живот (Санде Стојчевски, „Жена из сна“).

Без обзира на то да ли је жена доживљена еротски или као апстракција, љубав код македонских песника увек је - истинита! Већину песама могуће је читати као покушаје да се дефинише феномен љубави: љубави као жеље, као страсти, као смисла, као жртве... Љубав се у овим стиховима може читати као лек, као заклон, као кревет. Македонски лиричар верује у „обнављујућу моћ љубави“, верује у љубав као „умножавање узамног даривања“, као „отварање једног бића ка другом“, „као уливање у вољеног“, али и „црпљење животворне енергије из њега“. (6) Он вољену жену осећа као дар свом животу; топлу светлост њеног присуства и погледа он осећа као најдивније боје своје јаве (Тодор Чаловски, „Дарови“).

Љубав је метаморфоза света, магија која успева да промени свет... Бојећи унутрашње гласове у зелено, она враћа стварности звук радости и мекоћу душе! Љубав је бекство у широке просторе сна, путовање у зелене оазе које у светло боје сиве пределе стварности. Она је шетња у имагинарне пределе који уносе смисао, предах и радост у суморну свакодневницу (Матеја Матевски, „Путовање“). Македонски песник пунокрвно осећа љубави тек у слатко-болној непредвидивости и бесној неукротивости њеног тока. Да би љубав остала заувек жива она мора бити дивља, јер, без болова и сласти љубав не би трајала! Када жена изгуби сласт нештољиве жудње, у песнику/мушкарцу нестане и сва љубавна магија. Песник осећа љубавну чар само док осваја, док мрачним играма мами жену, сву неухватљиву, далеку и недостижну (Гане Тодоровски, „Љубав“).

Љубав са собом носи и горичну бола, невере и кривице. Песник слугу растанак, страхује од самоће, од бездана жениног одсуства. Он стрепи од зоре и празних шоља јутарње кафе које ће једино остати у пару... (Радован П. Цветковски, „Гутљај кафе и ти у мојој души“). Бол, страх и чежња мешају се са тамним интригама прељубе, греха, невере и савести. У снажном ковитлацу еротике, бола, страха и греха разливају се полумрачне слике љубавника, стидних и уплашених бегунаца који лутају забаченим улицама, увек одвојени од свега и сами у највећој гужви (Влада Урошевић, „Љубавници“). Кроз ту мрачну и опасну игру прељубе, у снажном ковитлацу страсти и милине, али и страха, кривице и савести, осећа се снажни пулс живота. Жудњом свог богатог тела и врелином своје крви, љубавница песника поново враћа у живот (Блаже Конески, „Љубавница“).

На последњим странама антологије нижу се песничке слике натопљене љубавном жудњом, страшћу, дивљом нагонском природом... Она је жедна змија, а њему гори ватра на уснама. Еротски чин у песмама најчешће је дат кроз пантеистичку слику; природа - траве, ветрови, воде - оживљена је страшћу љубавника и све се спаја у плодном загрљају:

„Земља сам/ Дах свој доноси/ као јужни топао ветар/ попићу твоје пролеће/ да ме оплоди.“ Интимност између мушкарца и жене сликана је кроз распусну метафору еротског додира наге девојачке пути и страсног пољског биља: „Милују је биљке, малени неки премети/ класје пресађено из јужних крајева сунца“. (Јован Павловски, „Девојка долази у поље“) Љубав није платонска, чиста и светачка, напротив, она је „прљава“ и еротска, љубавнике везује страсна, сатанска ноћ. Неукроћени, дивљи нагон боде под кожом, у тешкој пустињи страсти похотно тело тријумфује над душом (Јовица Тасевски–Етернијан, „Тело. Похота“). Страст и похота помешани са грехом и болом кулминирају у фигури фаталне прељубнице. Њена сензуалност, страст, женственост и охолост уносе у антологију неки посебан светло-тамни тон. Лирски субјекат је роб фаталне жене. Иако зна да је ноћ враћа неверну и туђу, песник је ипак с болном ватром испод коже понизно чека (Братислав Ташковски, „Неверна жена“). У превареном мушкарцу неверна жена оставља бол и чежњу, али и рањену мушку сујету, неку потмулу агресивност и пригушени револт (Љубомир Груевски, „Неверна јела“). Управо, еротика, страст, боли, жудње, страхови и агресивност, у снажном набоју разливају се антологијом носећи са собом неки чудни, слатко-болни укус љубави.

Странице које се отварају пред српском читалачком публиком не мењају само критичку свест о савременој македонској љубавној поезији, чини се да оне са собом доносе и неки нови, топлији дах живота. Својом искреношћу из које извире бескрајна топлина људске душе, антологија нам доноси толико потребну свежину, враћа осмех и веру да се и у овом времену може волети тако снажно и чисто. Отприлике, ту негде и лута човекова душа, жељна искрене, беспоштедне љубави...

*Милена М. Станковић*⁶
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

⁶ milenastankovic1705@hotmail.com

Рецензенти:

Др Горан Максимовић
Др Снежана Милосављевић Милић
Др Ирена Арсић
Др Татјана Пауновић
Др Александар Лома
Др Бранко Летић
Др Стојан Ђорђевић
Др Бобан Арсенијевић
Др Весна Лопичић
Др Милица Живковић
Др Јордана Марковић
Др Марина Јањић
Др Софија Милорадовић
Др Мирољуб Јоковић
Др Драгана Машовић
Др Немања Радуловић
Др Марјана Ђукић
Др Селена Станковић
Др Нермин Вучељ
Др Михаило Антовић
Др Дејан Марковић
Др Дарко Танасковић

Reviewed by:

Goran Maksimović, PhD
Snežana Milosavljević Milić, PhD
Irena Arsić, PhD
Tatjana Paunović, PhD
Aleksandar Loma, PhD
Branko Letić, PhD
Stojan Đorđić, PhD
Boban Arsenijević, PhD
Vesna Lopičić, PhD
Milica Živković, PhD
Jordana Marković, PhD
Marina Janjić, PhD
Sofija Miloradović, PhD
Miroљub Joković, PhD
Dragana Mašović, PhD
Nemanja Radulović, PhD
Marjana Đukić, PhD
Selena Stanković, PhD
Nermin Vučelj, PhD
Mihailo Antović, PhD
Dejan Marković, PhD
Darko Tanasković, PhD

PHILOLOGIA MEDIANA

Journal of Philological Studies
Faculty of Philosophy, University of Niš
Niš, VII/7 (2015)

Published by
Faculty of Philosophy
University of Niš
Niš, Ćirila i Metodija 2

Publisher
Goran Maksimović, full profesor, Dean, Faculty of Philosophy

Proofreading
authors

Translation and editing of summaries
Milena Kostić, PhD

Page break
Milan D. Ranđelović

Journal cover
Darko Jovanović

Format
17 x 24 cm

Print
SCERO PRINT

Print run
200

ISSN 1821-3332

PHILOGOGIA MEDIANA

Часопис за филолошке науке
Филозофског факултета Универзитета у Нишу
Ниш, VII/7 (2015)

Издавач

Филозофски факултет
Универзитета у Нишу
Ниш, Ђирила и Методија 2

За издавача

Проф. др Горан Максимовић, декан

Лектура / коректура

аутори

Превод и редактура резимеа

др Милена Костић

Прелом

Милан Д. Ранђеловић

Корице

Дарко Јовановић

Формат

17 x 24 cm

Штампа

SCERO PRINT

Тираж

200 примерака

ISSN 1821-3332

Издавачки центар
Филозофског факултета
Универзитета у Нишу

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

82

**PHILOLOGIA, Mediana : Годишњак за српску
и компаративну књижевност / главни уредник
Ирена Арсић. – Год. VII. бр. 7 (2015) -
Ниш (Ћирила и Методија 2) : Филозофски
Факултет, 2013 – (Ниш : SCERO). – 598 стр.
: 24 см.**

Годишње
ISSN 1821-3332 = Philologia Mediana
COBISS.SR-ID 171242508